

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2004-2-72 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 04-78/1115-282
Karar Tarihi : 9.12.2004

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Mustafa PARLAK
Üyeler :Tuncay SONGÖR, A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY,
Murat GENCER, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfki ÜNAL,
M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN.

B. RAPORTÖRLER : Murat ÇETİNKAYA, Ali DEMİRÖZ,
H. Suat ÖLMEZ, A. Ogün SARI

20 **C. ŞİKAYET EDEN** : - İbrahim Hakkı SARIOĞLU
Acıbadem Cad. Akçaağaç Sok. No:7/4
Üsküdar/İstanbul
- Oluşum Bilgisayar İletişim Ltd. Şti
Temsilcisi: Av. Nedim IRMAK
F. Kerim Gökay Cad. Okul Sok. Altunizade Sitesi
Blok D:2 81190 Üsküdar/İstanbul
- Pasifik Bilgisayar Uluslararası Ticaret Ltd. Şti.
Temsilcisi: Av. Tülin BAŞTURAN
Kocamansur Sok. No:81/7 Uğur Apt. Şişli/İstanbul

**D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA
YAPILANLAR**

30 : -Türk Telekomünikasyon A.Ş.
Samsun Kavşağı, Turgut Özal Bulvarı
Aydınlıkevler/Ankara
- Elkotek Veri İletişim Sistemleri Ticaret. A.Ş.,
Gazeteciler Sitesi Sağlam Fikir Sokak N:3
Esentepe/ İstanbul
- Datateknik Bilgisayar Sistemleri Ticaret San. A.Ş.
Mecidiyeköy İş Merkezi Şehit Sok N:4 K.14
Mecidiyeköy/İstanbul
40 - Sentim Telekomünikasyon Hizmetleri A.Ş.
Samandıra Yolu2. bölge 7. Esenşehir Kürkçüler Cad.
Yukarıdudullu/İstanbul

E. DOSYA KONUSU : Türk Telekomünikasyon A.Ş. ile son kullanıcılara
DSL internet erişim hizmeti vermek üzere çözüm ortağı olarak anlaşılan
Elkotek Veri İletişim Sistemleri Ticaret. A.Ş. (Elkotek), Datateknik Bilgisayar

Sistemleri Ticaret Sanayi A.Ş. (Datateknik) ve Sentim Telekomünikasyon Hizmetleri A.Ş.'nin (Sentim) objektif bir gerekçe olmaksızın, son kullanıcıların, adı geçen firmaların pazarladıkları modem cihazları haricinde cihaz bağlamalarını engelleyerek 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri iddiası.

50 **F. İDDİALARIN ÖZETİ** : Kurum kayıtlarına 31.8.2004 tarih ve 4782 sayı ile giren İbrahim Hakkı SARIOĞLU'nun şikayet dilekçesinde,

- Türk Telekomünikasyon A.Ş.'nin (Türk Telekom) 2000 yılından beri ADSL konusunda çalışmalar yapmakta olduğu ve kullanıcılara satın alınabilir fiyatlarla sürekli internet bağlantısı sağladığı,
- Türk Telekom'un, müşteri tarafında kurulum ve destek hizmeti verecek çözüm ortakları; Elkotek, Datateknik ve Sentim ile yaz başında çalışmaya başladığı,
- 2003 yılında 90\$+KDV ödeyerek alınabilen modemle aynı özellikte bir modem için çözüm ortaklarının bu yıl 150\$+KDV istediği; bilişimde tüm fiyatlar düşme eğiliminde iken, ADSL modem fiyatlarının artmasına anlam verilemediği,
- 60 – Her bir kurulum için 5 milyon TL. bedel karşılığı Türk Telekom ile anlaşılan bu firmaların, müşteriye eleman göndermenin maliyetini bile karşılamayan bu ücret yüzünden çözümü modem fiyatlarını artırmakta buldukları,
- Kendilerinden modem almayan kullanıcılara kurulum yapılmadığı, sadece kendi satmakta oldukları markaları önerdikleri,
- Tecrübesiz ADSL kullanıcıları kurulumu yapamadığında ya da Türk Telekom'un bakır hatlarındaki problemler nedeniyle kurulum gerçekleştirilemediğinde bile, Türk Telekom elemanlarının kullanıcının modem markasını sorduğu, belirli markalardaki modemleri kullanmaları halinde problem olmayacağını ifade ederek, son kullanıcıları çözüm ortağı şirketlerin sattıkları modemlere yönlendirdiği,
- 70 – Bayi sözleşmelerinde, bayilerin sadece kendilerinden modem alabilecekleri, başka marka modem satmayacakları taahhütlerinin yer aldığı,
- Her üç şirketin de kendi modem tekellerini yarattıkları ve tüketici aleyhine modem fiyatlarını yükselttikleri,

ifade edilerek tüketiciler aleyhine tekel oluşturmak için ortak eylem halinde olan Elkotek, Datateknik ve Sentim firmalarının bu eylemlerine son vermelerine yönelik tedbirlerin alınarak gereken cezanın uygulanması talep edilmiştir.

Kurum kayıtlarına 10.9.2004 tarih ve 5010 sayı ile giren Oluşum Bilgisayar İletişim Ltd. Şti.'nin (Oluşum Bilgisayar) şikayet dilekçesinde,

- 80 – Türk Telekom'un, şikayet edilen Elkotek, Datateknik ve Sentim şirketleriyle ADSL hizmetlerinin yaygınlaştırılması, pazarlanması, satılması, kurulması ve servis hizmetlerinin verilmesi konusunda "çözüm ortaklığı" sözleşmeleri yaptığı,
- Türk Telekom'un, çözüm ortaklığı yaptığı bu üç şirket ve çözüm ortaklarının kurmuş oldukları bayi ağıyla, Oluşum Bilgisayar'ın da içinde bulunduğu, aynı

04-78/1115-282

hizmetleri daha kaliteli ve daha ucuz veren şirketleri piyasa ve rekabetten dışladığı, bu üç şirketin ADSL modem sunumunda kartel oluşturarak fiyatları yükselttiği,

- 90
- Şikayet edilen firmaların, nominal değeri 50-60\$ olan Zoom marka modemleri yan gelir ve giydirmeye hesaplarla 150-160\$'a varan maliyetlerle abonelere sattıkları ve bu firmaların ayrıca her abone için Türk Telekom'dan %20 prim aldıkları,
  - Muhtelif kullanıcı ve satıcı mektup örneklerinden de anlaşılabilceği üzere, bu firmaların, değişik gerekçelerle, kendi pazarladıkları ADSL modemler dışında hiçbir ürünün bakım ve montaj işlemlerini yapmadıkları,
  - Telekomünikasyon Kurumu onayından geçmeyen ürünlerin kullanılmasının mümkün olmadığı, çözüm ortağı firmaların kendi ürünlerini öne çıkaran haksız davranışlarıyla rekabet ortamını bozduğu,
  - Şikayet edilen şirketlerin, Oluşum Bilgisayar tarafından ithal edilen modemlerin teknik ve hukuki olarak hiçbir eksikliğinin olmadığını, kendi ürünleri gibi yasal olarak piyasada bulunduğunu bilmelerine rağmen, Türk Telekom ile yaptıkları sözleşmeye binaen, ticari kaygılarla, rakip firmalar tarafından satılan modemleri kullanılmamalarının rekabeti bozduğu
- 100

ifade edilerek Türk Telekom ile Elkotek, Datateknik ve Sentim arasındaki sözleşmelerin feshedilmesi, 4054 sayılı Kanun'u ihlal eden firmaların ve yöneticilerinin cezalandırılması ve serbest rekabet ortamının oluşturulması talep edilmiştir.

Kurum kayıtlarına 13.9.2004 tarih ve 5874 sayı ile giren Pasifik Bilgisayar Uluslararası Ltd. Şti.'nin (Pasifik Bilgisayar) şikayet dilekçesinde,

- 110
- Türk Telekom'un ADSL internet erişim hizmeti sunmaya başladığı ve Pasifik Bilgisayar'ın Türk Telekom tarafından verilen Telekom Şebekesine Bağlanabilirlik Onay Belgesi ile ilgili modem cihazlarını ithal ettiği ve satışa sunduğu,
  - Ancak Türk Telekom'un internet sitesinde ADSL hizmeti ile ilgili tanıtım yapılırken "tavsiye modemler" adı altındaki sayfada birtakım farklı modemlerin sayıldığı, Pasifik Bilgisayar'ın ithal ettiği ve bizzat Türk Telekom tarafından uygunluk onayı verilen modem cihazlarının isimlerinin tavsiye olunan modemler dışında bırakıldığı,
  - Bu uygulama ile kullanıcıların, onaylı olduğu halde, Türk Telekom'un tavsiye listesinde bulunmayan modemlerden iyi netice alınamadığı gibi yanlış bir kaniya vardıkları, bu durumun rekabet ortamını bozduğu,
  - Ayrıca bazı Türk Telekom çalışanlarının, kullanıcılara internet sitesindeki modemleri tavsiye ettikleri ve bunların dışındakilerini kötüledikleri,
  - Bu duruma ilişkin Türk Telekom'a, söz konusu uygulamanın ortadan kaldırılmasına ilişkin Beyoğlu 10. Noterliği aracılığıyla ihtarname gönderildiği ancak cevabi ihtarname ile Türk Telekom'un yasaya aykırı bir durumun olmadığını, iddiaların kabul edilemeyeceğini bildirdiği,
- 120

04-78/1115-282

- Türk Telekom'un, müşteri tarafında kurulum ve destek hizmeti vermek üzere Elkotek, Datateknik ve Sentim ile anlaşığı,
- 130 – Bu şirketlerin de bayilerle yaptıkları sözleşmelerine, kendi şirketlerine ait olmayan modemlerin satılmasını önleyici hükümler koydukları,
- Bayilerin, çözüm ortağı firmalar tarafından kendilerine verilen müşteri bilgilerini kullanarak kullanıcılara gittikleri ve kendi modem cihazlarını kullanıcılara bağladıkları,
- Kullanıcıların piyasadaki diğer modem cihazlarının çok üstünde bir fiyat ödediklerinden habersiz, başka alternatiflerinin olduğunu bilmeden bayiler tarafından sunulan modemleri satın almak durumunda bırakıldıkları,
- Bu şekilde, ADSL modem cihazlarının satışının tekel halini aldığı,
- Kullanıcılar açısından çözüm ortaklarının pazarladığı ADSL modemleri dışındakilerin onaylı olmadığı gibi yanlış bir kanının oluştuğu,
- 140 – Bu uygulamalarla ADSL modem cihazlarının satışı konusunda pazarın paylaşıldığı, pazarın rekabete aykırı davranışlar nedeniyle diğer modem satıcılarına kapatıldığı

ifade edilerek Türk Ticaret Kanunu ve haksız rekabet kuralları çerçevesinde, söz konusu haksız rekabetin engellenmesi ve ortadan kaldırılması için gerekli işlemlerin yapılması, ADSL modem cihazlarının satışının tekel haline getirilmesinin önlenmesi ve ilgili kanunlar çerçevesinde gerekli cezaların verilmesi talep edilmiştir.

- G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 31.8.2004 tarih, 4782 sayı, 10.9.2004 tarih, 5010 sayı ve 13.9.2004 tarih, 5874 sayı ile giren başvurular üzerine hazırlanan 30.9.2004 tarih ve 2004-2-72/İİ-04-FT sayılı İlk İnceleme Raporu, 19.10.2004 tarih ve 04-66/957-M sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Kanun kapsamında soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının tespiti amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen 1.12.2004 ve 2004-2-72/OA-04-MÇ sayılı Önaraştırma Raporu 6.12.2004 tarih, REK.0.06.00.00/191 sayılı Başkanlık önergesi ile 04-78 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

- H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** İlgili Rapor'da, Türk Telekomünikasyon A.Ş. ile ADSL internet erişimi için son kullanıcıya kurulum ve destek hizmeti vermek üzere çözüm ortağı olarak anlaşılan Elkotek Veri İletişim Sistemleri Ticaret A.Ş., Datateknik Bilgisayar Sistemleri Ticaret Sanayi A.Ş. ve Sentim Telekomünikasyon Hizmetleri A.Ş.'nin son kullanıcıların, çözüm ortaklarının sattıkları modem haricindeki modemleri kurmalarını engelledikleri ve modem fiyatlarını artırdıkları iddialarına yönelik olarak soruşturma açılmasına gerek olmadığı görüşüne yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1 İlgili Pazar

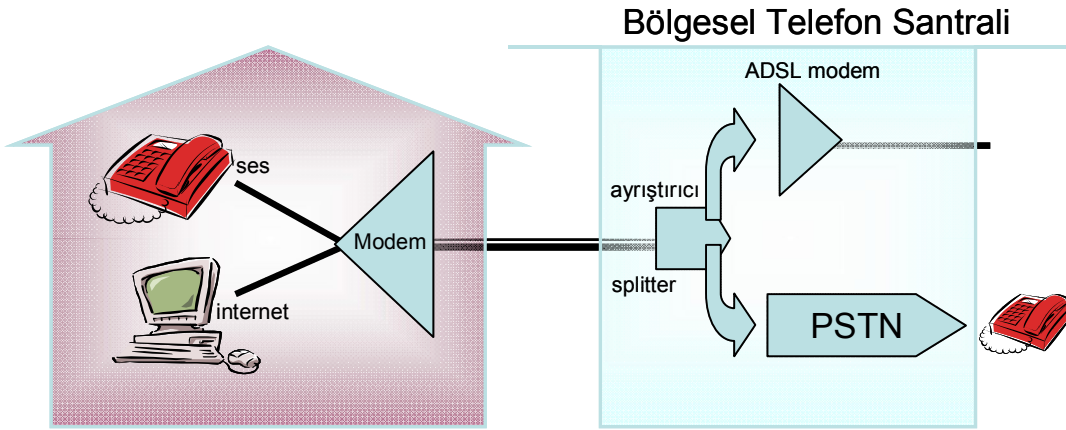
170 I.1.1.ADSL İnternet Erişimi Hizmetleri Hakkında Genel Bilgi

ADSL (Asimetrik Dijital Abone Hattı-*Asymmetric Digital Subscriber Line*) bir çeşit geniş bant internet erişim türüdür. ADSL, ses hizmetleri için kullanılmakta olan telefon hatları üzerinden çalışır. Bu teknolojiyle aynı anda hem telefon, hem de yüksek hızda, kesintisiz internet erişimi sunulabilmektedir.

Bu sistemde, telefon gibi düşük frekans alanlarını kullanan cihazlardan gelen sinyaller ile internet gibi yüksek frekans alanını kullanan hizmetlere ait sinyaller aynı bakır kablo üzerinden santral binasına taşınmaktadır. Burada ayırıcılar vasıtasıyla ayrıştırılan sinyaller ait oldukları şebekeye anahtarlama ekipmanları aracılığıyla gönderilirler.

180 Son kullanıcıların ADSL hizmeti alabilmeleri için ses trafiği ile internet veri trafiğini ayırabilen özel modemlere ihtiyaç duyulmaktadır. Şikayet konusu olay da kullanıcı tarafındaki bu modemlerin satış ve kurulumuna ilişkindir.

Şekil1:ADSLSistemi

ADSL internet erişim hizmeti halihazırda Telekomünikasyon Kurumu'nun yapmış olduğu düzenlemeler çerçevesinde Türk Telekom ve diğer internet servis sağlayıcılar tarafından verilmektedir.

190 653 adedi internet servis sağlayıcılar tarafından fiilen çalıştırılmakta olan ADSL internet erişim hizmetinin yaklaşık 270.000 portluk kapasitesi bulunmaktadır. Türk Telekom pazarın hemen hemen tamamını elinde bulundurmaktadır. Dolayısıyla, fiilen Türkiye genelinde ADSL internet erişim hizmetinin Türk Telekom tarafından verildiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

ADSL hizmetinin alınabilmesi için gerekli bir ekipman olan modem, piyasada fiyat ve fonksiyonlarına göre farklılıklar gösteren çeşitleri bulunmaktadır. Raportörlerce yerinde inceleme sırasında, 300 civarında farklı marka modem Türkiye'de satıldığı ifade edilmiştir. Bu modemler, farklı kullanım amaçlarına göre

farklı özellikler göstermekle birlikte, temel olarak yukarıda da ifade edildiği gibi ses ve veri trafiğini ayırmak amacıyla kullanılmaktadır.

I.1.2. İlgili Ürün Pazarı ve Coğrafi Pazar

200 Yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde, önaraştırma konusu iddiaların değerlendirilmesinde ADSL ve Kablo-TV şebekesi üzerinden sağlanan internet erişim hizmetlerinden oluşan "geniş band internet erişim hizmetleri pazarı" ve "ADSL modem pazarı" olarak iki farklı ürün pazarının göz önüne alınması gerekmektedir. Yukarıda değinildiği gibi, fiyat ve kullanım amacı açısından çeşitli ADSL modem ürünleri bulunmakla birlikte, tüm ADSL modemleri tek bir ürün pazarı olarak ele alınmıştır.

İlgili ürün pazarlarında rekabetin coğrafi olarak farklılaşmasına yol açacak unsurlar bulunmadığından ilgili coğrafi pazar "Türkiye Cumhuriyeti coğrafi sınırları" olarak kabul edilmiştir.

210 I.2. YAPILAN TESPİTLER

I.2.1. ADSL Hizmetinin Son Kullanıcıya Sunulması: Çözüm Ortaklığı Sistemi

Daha önce de belirtildiği gibi şikayet konusunu, Türk Telekom ile son kullanıcılara ADSL internet erişim hizmeti ile ilgili kurulum ve servis hizmeti vermek üzere çözüm ortağı olarak anlaşan Elkotek, Datateknik ve Sentim'in son kullanıcıların çözüm ortakları tarafından pazarlanan modemler haricinde cihaz bağlamalarını engellemek ve modem fiyatlarını artırmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği iddiası oluşturmaktadır.

220 Bu kapsamda Türk Telekom'un ADSL internet erişimi alanındaki hakimiyeti ve diğer internet servis sağlayıcıların bu pazardaki faaliyetlerinin sınırlı olduğu dikkate alınarak, Türk Telekom'un mevcut sistemde ADSL hizmetini son kullanıcıya nasıl sunduğu üzerinde durulacaktır.

Türk Telekom Kasım 2003 tarihinden itibaren 60.000 portluk bir kapasiteyle ADSL hizmeti vermeye başlamıştır. Haziran 2004 tarihine kadar, Türk Telekom ADSL abonelik işlemlerini fiilen kendisi yürütmüş, herhangi bir çözüm ortaklığı sistemine de geçmemiştir. Bu dönemde, ADSL modem sağlanması, kurulumu ve servisi abonelerin kendileri tarafından piyasadan sağlanmış ancak kurulumdan kaynaklanan sorunlar nedeniyle aboneler sıkıntı yaşamış ve Türk Telekom önemli oranda arıza çağırısı almıştır.

230 Haziran 2004 tarihinden itibaren ADSL kapasitesini artıran Türk Telekom, bu yeni dönemde yukarıda belirtilen sıkıntıları azaltmak ve daha iyi bir hizmet vermek amacıyla, abone bulma, abonelik işlemlerini yapma, modem ve kurulum sağlama ve destek hizmetleri verilmesi amacıyla çözüm ortaklığı sistemine geçmiştir.

I.2.2. Çözüm Ortaklığı Sözleşmeleri

Türk Telekom, 30.3.2004 tarihinde Sentim ve Datateknik ile, 6.4.2004 tarihinde Elkotek ile "Çözüm Ortaklığı Sözleşmesi" imzalamıştır. Ancak, yukarıda da değinildiği gibi, bu sözleşmeler fiilen Haziran 2004 tarihinden itibaren uygulanmaya başlamıştır. Raportörlerce yerinde inceleme sırasında, adı geçen

240 çözüm ortaklarına ek olarak Türk Telekom'a çözüm ortağı olmak üzere yeni başvuruların yapıldığı ve önümüzdeki dönemde yeni çözüm ortaklarının atanabileceği belirtilmiştir.

Türk Telekom ile Sentim, Datateknik ve Elkotek'in taraf olduğu Çözüm Ortaklığı Sözleşmesi ekinde yer alan "Türk Telekomünikasyon A.Ş.'nin ADSL Hizmetlerinin Satış ve Pazarlamasının Çözüm Ortaklığı Şeklinde Yürütülmesine İlişkin Esaslar" da çözüm ortağı firmalarda aranan idari ve teknik özellikler belirlenmiştir. Bu özelliklerden en önemlisi, çözüm ortağı firma adına satış yapan ve servis hizmeti veren, özellikle ADSL hizmeti verilen illerde olmak üzere, bir bayi ağının bulunmasıdır.

Çözüm Ortaklığı Sözleşmesi'nin "Sözleşme Konusu" başlıklı 2. maddesinin

250 *"İşbu sözleşmenin konusu müşterilerimize ADSL hizmetinin ilk etapta EK:3 de belirtilen illerde yaygın olarak pazarlanması, satılması kurulması ve servis hizmetlerinin verilmesinin yaygın bayi ve servis ağına sahip firmalarla çözüm ortaklığı şeklinde yürütülmesidir"*

şeklindeki hükmü, çözüm ortaklığı ilişkisinin kapsamını belirlemektedir.

Bu aşamada, önaraştırma konusu şikayetler dikkate alınarak Çözüm Ortaklığı Sözleşmesi'nde yer alan aşağıdaki hususların dikkate alınması gerekmektedir.

- Çözüm Ortaklığı Sözleşmesi'nin 7. maddesi gereğince çözüm ortağı firmalara yüklenen yükümlülüklerden bazıları aşağıda özetlenmiştir:

- kendilerine yapılan abonelik başvurusu, modem ve kurulum taleplerini sözleşme ekinde yer alan "Tesis Yönergesi"ne göre yerine getirmek (a),
- 260 – abonelere önerecekleri ADSL ürünleri listesini, bu ürün (modem), ürüne ilişkin kurulum ve bir yıllık servis fiyatını Türk Telekom'a bildirmek ve bildirilen bu fiyatlar üzerinde satış yapmamak (b),
- *kendi modemi bulunan abonelere de bedeli ödenmesi şartıyla Tesis Yönergesi hükümlerince hizmet vermek (c),*
- modem satışı yapılan aboneye iki yıl süreyle garanti kapsamında ücretsiz servis ve onarım hizmeti vermek (f).

- Ayrıca anılan sözleşmenin "Haksız Rekabetin Önlenmesi" başlıklı 17. maddesi ise,

270 *"Türk Telekom Ülke genelinde aynı yer veya bölge içinde, birden fazla firma ile sözleşme yapabileceğinden, tüm Firmalar ile aynı koşullarda sözleşme yapacaktır.*

Firma Çözüm Ortağı, Türk Telekom'a önceden vereceği ve Türk Telekom'ca onaylanan model, özellik bilgileri ile ürüne ilişkin kurulum ve bir yıllık servis hizmeti için son kullanıcı fiyatları yer alan listelerde belirtilen ADSL ürünlerini onaylanmış olan fiyatlarına üst limit olarak uymayı taahhüt eder." hükmünü getirmektedir.

- Sözleşme ekinde yer alan “Tesis Yönergesi” hükümlerine bakıldığında;
  - *Modeme sahip olan abonelerin isterlerse sadece kurulum ve servis hizmetini çözüm ortağı firmalardan alabileceği (Madde3)*
  - Kurulum ve servis hizmetini çözüm ortağı firmalardan almayan abonelere arıza durumunda Türk Telekom’un sadece bina ankastresine kadar olan hat arızaları konusunda servis verileceği, modem ve bilgisayar ayarlarından kaynaklanan sorunlarda Türk Telekom’un servis yükümlülüğü olmayacağı konusunda abonelik sözleşmelerinde yer alacağı ve abonelerin bilgilendirileceği (Madde 4)

hükümlerinin getirildiği görülmektedir.

I.2.3. Bayilik Sözleşmeleri

Çözüm Ortaklığı Sözleşmesi’ni imzalayarak çözüm ortağı olan Datateknik, Elkotek ve Sentim, bayileri ile imzaladıkları sözleşmeler yoluyla, ADSL hizmetinin pazarlanması, gerekli ekipmanın kurulumu ve servisi konularında hizmet vermektedirler. Bu sözleşmelerde genel olarak çözüm ortaklığı sözleşmesindeki yükümlülükler esas alınarak bayilerin ve çözüm ortaklarının karşılıklı yükümlülükleri belirlenmektedir. Bu çerçevede, kendi modemine sahip abonelere kurulum ve servis hizmetinin bayi tarafından ücreti karşılığında verileceği hükmü getirilmiştir. Bu çerçevede, Elkotek ve Sentim bayileriyle yaptıkları “ADSL Satış ve Servis Noktası Sözleşmesi”nde rakip modemlerin kurulumu ve servisinde bayinin uygulayacağı azami fiyatları “fiyat listesi”nde ayrıca belirlemiştir. Datateknik ise bayileriyle yaptığı “ADSL Bayiliği ve Servisi Sözleşmesi”nde modemi kendisi temin eden abonelere de ücreti karşılığında kurulum ve servis hizmeti verileceği yükümlülüğünü getirmekte, Datateknik tarafından satılan ürünlere, bu ürünlere ilişkin kurulum ve servis fiyatlarına ilişkin uygulanacak fiyat listesini internet sitesinde yayımlamaktadır.

Bu fiyat listeleri incelendiğinde, çözüm ortaklarının, kendi sattıkları ürünler dışındaki ürünlerin kurulumu için kendi ürünlerinin kurulumu için belirledikleri fiyatların üstünde bir fiyat belirledikleri görülmektedir. Örneğin, Datateknik kendi ürünlerinin kurulum bedeli için ürünün özelliğine göre 30 milyon ile 85 milyon TL arasında değişen fiyatlar belirlerken, Datateknik tarafından satılmayan tüm ürünler için kurulum bedelini 60 Milyon TL olarak belirlemiştir. Elkotek ve Sentim’in fiyat listelerinde ise Elkotek ya da Sentim tarafından satılan bir USB modem için 30 milyon TL, bir ethernet modem için 40 Milyon TL kuruluş bedeli belirlenmişken, farklı marka bir USB modem için 45 Milyon TL, ethernet modem için de 60 Milyon TL kuruluş bedeli belirlenmiştir.

Ayrıca bu bayilik sözleşmelerinde, abonelere önerilecek ADSL ürünlerini bayilerin sadece kendi çözüm ortaklarından almak zorunda olduğuna yönelik hükümler getirdikleri görülmüştür.

Yukarıda belirtilen sözleşme koşulları bir bütün olarak değerlendirildiğinde, çözüm ortaklarının, Türk Telekom ile birlikte, bayileri vasıtasıyla, abonelik işlemlerini gerçekleştirme, kurulum ve servis hizmeti verme ve modem sağlama hizmetleri verdikleri, sağlanan ürün ve hizmetlerin azami fiyatlarının bir liste halinde

belirlendiği ve Türk Telekom tarafından onaylandığı görülmektedir. Bununla birlikte, isteyen abonelerin, modemi, kurulumu ve servisi çözüm ortaklarından almayabilecekleri ya da isterlerse sadece kurulum ve servisi çözüm ortaklarından sağlayabilecekleri, böyle bir durumda hat arızaları dışında Türk Telekom'un servis yükümlülüğü bulunmadığı görülmektedir.

Çözüm ortakları, abonelerin talebi halinde abonelerin kendi temin ettikleri modemleri kurmakla yükümlü tutulmakta ancak, yukarıda belirtildiği gibi, kurulum ve servis ücreti, çözüm ortağınca dağıtımı yapılan ürünlere uygulanan fiyatlardan ayrı bir fiyat listesi şeklinde düzenlenmektedir.

- 330 Bu sözleşmeler çerçevesinde, rakip modemlerin satışının çözüm ortakları tarafından engellenmesinin ya da rakip firmaların sattığı bu modeme abone tarafından istenmesi halinde çözüm ortaklarınca kurulum ve servis hizmeti sağlanmamasının mümkün olmadığı görülmektedir.

I.3. YERİNDE İNCELEMEDE ELDE EDİLEN BİLGİ VE BELGELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Raportörlerce önaraştırma döneminde Sentim, Elkotek ve Datateknik'te yapılan incelemeler neticesinde, şikayet edilen bu firmaların pazarladıkları modemler haricinde son kullanıcıların başka marka modem bağlamalarının engellendiğine yönelik iddiaları doğrulayacak herhangi bir bilgi veya belgeye ulaşılamamıştır.

- 340 Ayrıca yapılan incelemelerde, Türk Telekom ile çözüm ortaklığına ilişkin olarak, çözüm ortağı olan firmalar tarafından hazırlanan 19.8.2004 tarihli çalışma raporunda, "çözüm ortakları tarafından yapılan ADSL modem satışlarının yalnızca %20'sinde hatla birlikte satış"ın gerçekleştiği ileri sürülmüştür. Bu durum yerinde incelemeler sırasında çözüm ortağı yetkilileri tarafından da dile getirilmiştir. Datateknik yetkilileri yaptıkları açıklamalarda, kendileri tarafından abonelik işlemleri yapılan abonelerin %80'inin modemini kendisinin temin ettiğini, abonelik işlemlerine yoğunlaşmaları nedeniyle modem satışlarında düşüş yaşandığını ifade etmişlerdir.

- 350 Bu bilgilere ek olarak, Sentim yetkilileri tarafından mevcut ADSL abonelerinin %15-17'sine çözüm ortakları tarafından hizmet verilebildiği ifade edilmiştir. Bu durumda çözüm ortakları vasıtasıyla modem satışının toplam modem satışları içerisinde az bir yer tutacağı anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, incelemeler sırasında Sentim'den elde edilen bir diğer belgede ise "Zoom modemleri[nin] şu an piyasada satılmış olan modemlerin yarısı olduğu" ifade edilmiştir. Dolayısıyla, çözüm ortağı firmalar dışındaki modem satıcılarının, çözüm ortaklığı sistemine rağmen piyasada önemli miktarda modem sattığı sonucuna ulaşılmaktadır.

- 360 Bu çerçevede, yerinde incelemelerde, çözüm ortaklarının, Çözüm Ortaklığı Sözleşmesi'nde belirlenen şartların dışına çıkarak, aboneleri kendi satışını yaptıkları modemlerin kurulmasını sağlamak için rakip modemlerin kurulmasını engellediklerine ilişkin bilgi ve belge bulunamamıştır.

I.3.1. Satış ve Kurulum Faaliyetlerine İlişkin İnceleme

Önaraştırma konusu iddialarla ilgili olarak yukarıda yapılan tespitlere ek olarak, çözüm ortağı firmalardan modem satış miktarları ve modem satış fiyatlarına ilişkin bilgiler talep edilerek, pazarda gerçekleşen rakamların iddiaları destekleyecek nitelikte olup olmadığı incelenmiştir.

370 Dosya mevcudunda yer alan veriler ışığında genel bir değerlendirme yapıldığında, çözüm ortaklarının çözüm ortağı olarak faaliyete başladıkları dönem öncesi ve sonrası satışları arasında dikkate değer bir değişimin olmadığı¹, hatta bazı firmaların satışlarının düştüğü; aynı şekilde modem fiyatlarının da şikayet dilekçelerinde ifade edildiği üzere yüksek oranlarda artmadığı, hatta bazı modemlerin fiyatlarında düşüşlerin olduğu görülmüştür. Firma bazında yapılan incelemenin sonuçlarına, özet grafikler ışığında aşağıda yer verilmiştir.

Grafik-1: Elkotek'in aylık bazda toplam modem satış grafiği

(Grafik, ticari sır ihtiva ettiği gerekçesiyle Karar'dan çıkartılmıştır.)

380

Elkotek'in yukarıda verilen modem satış grafiği incelendiğinde, çözüm ortağı olarak faaliyete başladığı Temmuz 2004'ten itibaren satış grafiğinin arttığı gözlenmektedir. Bu durumun ilerideki grafiklerde de görüleceği üzere Türk Telekom'un 200.000 portluk yeni ADSL kapasitesini hizmete açtığı döneme denk gelmesinden kaynaklandığı ve sadece çözüm ortaklarının değil, piyasada önemli bir yere sahip olan Zoom marka modemlerin satışında da aynı dönemde yükselme olduğu anlaşılmaktadır. Ancak pazar genelinde yaşanan bu yükselişe rağmen firmanın, çözüm ortaklığı öncesindeki dönemde yapmış olduğu satışlara dahi ulaşamadığı görülmektedir.

390

---

¹ Bu değerlendirme Datateknik ve Elkotek için geçerlidir, Sentim, modem satışlarına, çözüm ortağı olduktan sonra başlamıştır.

Grafik-2: Elkotek'in satışını yaptığı modemlerin fiyat ve satış değişimini gösterir grafik

(Grafik, ticari sır ihtiva ettiği gerekçesiyle Karar'dan çıkartılmıştır.)

400

Yukarıdaki grafikte Elkotek'in, Temmuz 2004'teki (çözüm ortaklığının fiilen uygulanmaya başladığı tarih) fiili satışları 100 birime endekslenerek hazırlanan satış miktarı ve fiyat değişimleri gösterilmiştir. Modem satışlarının Temmuz 2004 sonrası artışa geçtiği görülmekle beraber, öncesi dönemdeki istikrarını koruyamamıştır. Modem fiyatlarında ise dikkate değer bir değişim görülmemiştir.

Grafik-3: Sentim'in aylık bazda toplam modem satış grafiği

(Grafik, ticari sır ihtiva ettiği gerekçesiyle Karar'dan çıkartılmıştır.)

410

Sentim'in yukarıda gösterilen modem satış grafiği incelendiğinde, satışlarda Temmuz 2004'ten Eylül 2004'e kadar bir düşüş yaşandığı görülmektedir. Ekim 2004'te yaşanan yükselişin ardından kasım ayına gelindiğinde modem satışlarında yeniden düşüş eğilimi görülmüştür. Haziran 2004 itibarıyla modem satışlarına başlayan Sentim'in bu satış grafiğinden firmanın çözüm ortaklığı öncesi satışının bulunmaması nedeniyle önemli bir sonuç çıkarılamamakla birlikte, firmanın satış trendinin istikrarsız bir grafik çizdiğinin belirtilmesi gerekmektedir.

04-78/1115-282

420 *Grafik-4: Datateknik'in en çok satışını yaptığı modemlerinin, Temmuz 2004 satışları 100'e endekslenerek hazırlanan satış miktarlarının değişimini gösterir grafik*

(Grafik, ticari sır ihtiva ettiği gerekçesiyle Karar'dan çıkartılmıştır.)

430 Yukarıdaki grafikte ise, Datateknik'in özellikle Nisan, Mayıs ve Haziran aylarında yakaladığı başarılı satış grafiğinin devamını çözüm ortaklığı sonrasında sağlayamadığı görülmektedir. Nisan, Mayıs ve Haziran aylarında satışların artmasının daha önce de değinildiği gibi, Türk Telekom'un bu dönemde yeni bir ADSL kapasitesini piyasaya sürmesinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Ağustos ayında yaşanan kısmi yükseliş, Eylül ve Ekim aylarında yerini düşüşe bırakmıştır.

Grafik-5: Datateknik'in satışını yaptığı modemlerin fiyat değişimlerini gösterir grafik

---

(Grafik, ticari sır ihtiva ettiği gerekçesiyle Karar'dan çıkartılmıştır.)

440

Ocak 2004 fiyatları baz alınarak hazırlanan yukarıdaki grafikten Datateknik'in modem fiyatlarındaki değişimin düşüş yönünde olduğu görülmektedir. Tüm modemlerin Ekim ayı itibarıyla satış fiyatı Ocak ayındaki fiyatların altında gerçekleşmiştir. Ağustos ayında %30'un üzerinde artışın olduğu görülen Zyxel 630-11 model modem fiyatının Eylül ayında yeniden düştüğü ve Ekim ayında Ocak ayına göre yaklaşık %20 daha ucuz olduğu görülmektedir. İddiaların aksine,

04-78/1115-282

Datateknik'in çözüm ortaklığı sonrasında modem fiyatlarını artırmaktan ziyade düşürdüğü anlaşılmaktadır.

450 Çözüm ortağı firmaların satış rakamları ve satış fiyatlarına ilişkin yukarıdaki grafikler birlikte değerlendirildiğinde, bazı modemlere ilişkin fiyatlar belli bir dönem artmış olmakla birlikte, genelde modem fiyatlarında bir yükseliş olmadığı, aksine fiyatlarda düşüş yaşandığı görülmektedir. Modem satış rakamlarına bakıldığında ise çözüm ortaklığı döneminin başlamasıyla, çözüm ortaklarının satışlarında önemli ve sürekli bir artışın ortaya çıkmadığı, Türk Telekom'un 200.000 portluk kapasitesini hizmete sunduğu Haziran 2004 ve öncesinde yaşanan modem satış artışının sonraki dönemlerde sürmediği anlaşılmaktadır.

460 Bu değerlendirme ve eğilimler, çözüm ortaklarının modem satışları ile çözüm ortaklığı dışında kalan Zoom marka modem satışlarının karşılaştırılacağı aşağıdaki grafikten daha net bir şekilde görülecektir.

Grafik-6: Çözüm ortağı firmalar ile çözüm ortağı firmaların en büyük rakibi konumunda olan ve aynı zamanda şikayetçi olan Oluşum Bilgisayar'ın Zoom marka modem satış miktarlarının karşılaştırılması

(Grafik, ticari sır ihtiva ettiği gerekçesiyle Karar'dan çıkartılmıştır.)

470

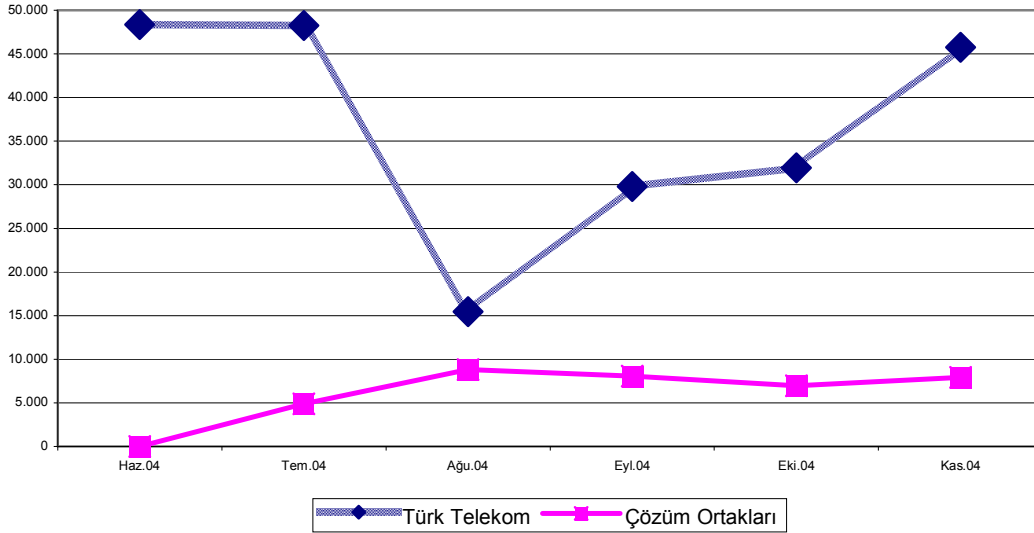
Şikayetçiler arasında yer alan Oluşum Bilgisayar'ın ithal ederek piyasaya sunduğu Zoom marka modem satışları ile çözüm ortağı firmaların modem satışlarının karşılaştırıldığı yukarıdaki grafikten, şikayetçi firmanın diğer firmalara kıyasla oldukça yüksek satış rakamlarına ulaştığı anlaşılmaktadır. Daha önce de belirtildiği gibi hem çözüm ortaklığının başladığı hem de Türk Telekom'un 200.000 portluk yeni kapasitesinin hizmete girdiği Haziran 2004 öncesinde çözüm ortaklarının satışlarında olduğu gibi rakip modem satışlarında da bir sıçrama görülmektedir. Dolayısıyla, modem satışlarının çözüm ortaklığından bağımsız olarak, incelenen dönem içinde yükseliş ve düşüşler gösterdiği, çözüm ortaklığı sistemi nedeniyle çözüm ortağı firma dışındaki modem satıcılarının satış grafiklerinin farklı bir seyir izlemediği görülecektir. Yukarıdaki grafikte (Grafik 6) kesik çizgi ile gösterilen Zoom marka modem satışları ile çözüm ortağı firmaların satış grafikleri arasında, Haziran 2004 haricinde, birbirinin aksine bir hareketlilik

04-78/1115-282

değil, belirgin bir paralellik göze çarpmaktadır. Çözüm ortaklarının aktif olarak Haziran 2004'te çözüm ortağı olarak faaliyete geçtikleri dikkate alındığında, Haziran ayında görülen çözüm ortağı firmaların lehine hareketliliğin, ihlal niteliğinde bir uygulamanın neticesinde olmayıp, daha önce değinilen yeni kapasitenin hizmete sunulmasından kaynaklanan bir değişim olduğu anlaşılmaktadır.

- 490 Yukarıdaki bilgilere ek olarak mevcut ADSL aboneliklerinin ne kadarının Türk Telekom tarafından, ne kadarının çözüm ortakları tarafından gerçekleştirildiğini gösteren grafik, çözüm ortaklığı sisteminin modem satışlarına etkisinin sınırlı olacağını göstermektedir.

Grafik-7: Türk Telekom'un yapmış olduğu abonelikler ile Çözüm Ortaklarının yapmış olduğu aboneliklerin karşılaştırması

- 500 Grafikte çözüm ortağı firmaların faaliyete başladıkları dönemden sonra yapmış oldukları abonelik sayısı ile doğrudan Türk Telekom üzerinden yaptırılan aboneliklerin sayısı görülmektedir. İddia konusunu, çözüm ortağı firmaların ADSL aboneliği yaparken, çözüm ortaklarının kendi modemleri dışında kullanıcıların farklı marka modem kurmalarını engellemeleri oluşturduğu gözönüne alındığında, Türk Telekom tarafından yapılan abonelik işlemlerinin miktarı önem kazanacaktır. Kullanıcıların, diledikleri marka modemleri piyasadan temin ederek kendi bağlantılarını gerçekleştirmeleri mümkün olduğu dikkate alındığında, çözüm ortaklığı sistemine dahil olmadan abonelik işlemlerini Türk Telekom üzerinden yapan kullanıcıların, modem tercihlerini kendilerinin yaptıkları sonucuna varılabilecektir.

- 510 Yukarıda Grafik-6'da gösterildiği gibi Oluşum Bilgisayar tarafından ithal edilen Zoom marka modemlerin pazardaki önemli konumunun yanı sıra, Türk Telekom tarafından yapılan abone sayısının çözüm ortağı firmaların yaptıkları toplam abone sayısından oldukça fazla olduğu (Grafik-7) da dikkate alındığında, şikayet konusu iddialarının piyasa gerçeklerini yansıtmadığı kanaatine varılmaktadır.

J. DEĞERLENDİRME

520 Öneriştirme konusu Şikayetlerin temelinde, Türk Telekom ile ADSL internet erişim hizmetlerinin pazarlanması, kurulması ve servis hizmeti verilmesi faaliyetlerini çözüm ortağı olarak birlikte yürüten Datateknik, Sentim ve Elkotek'in, abonelerin kendi sattıkları modem dışında modem kurmalarını engelledikleri ve modem fiyatlarını artırdıkları iddiası oluŐurmaktadır. Söz konusu iddialara ilişkin olarak önceki bölümde yer verilen tespit ve değerlendirmelerin 4054 sayılı Kanun hükümleri ışığında değerlendirilmesi gerekmektedir.

530 Bu çerçevede, öncelikle Şikayet edilen çözüm ortaklarının ADSL internet erişim hizmetlerinin sunulmasındaki rolleri tespit edilmelidir. Daha önce de değinildiği gibi, ADSL internet erişim hizmetlerinin de içinde yer aldığı geniş band internet erişim hizmetleri pazarında Türk Telekom'un hakim durumda bulunduğu konusunda bir tereddüt bulunmamaktadır. Türk Telekom geniş çaplı ADSL internet erişim hizmetini 2003 yılı Kasım ayından itibaren vermeye baŐlamıŐ, özellikle kullanıcı tarafında modem kurulumu ve hat bağlanması konusunda yaşanan sıkıntılar nedeniyle, bu alanda yaptığı yeni yatırımlarla birlikte pazarlama ve servis konusunda yeni bir sisteme geçmiştir. Bu çerçevede, kendi pazarlama faaliyetlerinin yanında, adı geçen üç çözüm ortağı firma ile sözleşme imzalayarak pazarlama ve servis konusunda iyileŐtirme sağlamaya çalıŐmıŐtır.

nceki bölümlerde ayrıntılarıyla değinilen "özm Ortaklığı Sözleşmesi" erevesinde, Türk Telekom, özm ortağının bulduğu abone karşılığında abonelerden alınan bağlantı ücretinin %20'sini çözüm ortaklarına vermekte ve bunun dışında herhangi bir ücret ödememektedir. özm ortakları, abonelere bayileri vasıtasıyla modem satma, modem kurulumu ve servis verme gibi gelirleri elde etmek amacıyla Türk Telekom'un ADSL hizmetini pazarlamaktadır.

540 özm Ortaklığı Sözleşmeleri'nde çözüm ortaklarının kendi modem ürünlerini satabilecekleri, müŐterinin kendi modeminin bulunması durumunda eğer müşteri talep ederse çözüm ortağının creti karşılığında başka bir teŐebbüsten sağlanan modemi kurmak ve servis sağlamakla yükümlü olduğu belirlenmiştir. Başka bir ifadeyle, abone bağımsız olarak modemini seebileceek ve kurulumunu yaptırabilecektir ve isterse dışarıdan temin ettiği modeminin kurulumunu creti karşılığında çözüm ortaklarına kurdurabilecektir. Dolayısıyla, Türk Telekom'un özm Ortaklığı Sözleşmeleri yoluyla geniş band internet erişim hizmetleri pazarındaki hakimiyetini, bir hizmet ya da ürünün alımını başka bir hizmet ya da ürünün alımına bağlayarak kötüye kullandığına yönelik bir eyleminin bulunmaması nedeniyle 4054 sayılı Kanun'a aykırı bir husus bulunmamaktadır.

550 Ayrıca sözleşmelerin uygulanmasına bakıldığında ise, yapılan incelemelerde çözüm ortaklarının aralarında anlaŐarak ya da tek baŐlarına, aboneleri sadece çözüm ortaklarının pazarladıkları modemleri almaya zorladıklarına ya da modem fiyatlarını birlikte artırdıklarına dair bir bulguya rastlanmamıŐtır. özm ortaklarının piyasada bir ya da birkaç farklı markanın dağıtımını yaptıkları dikkate alınarak, ADSL modem pazarındaki satış ve fiyat rakamları çözüm ortaklığı öncesi dönemle karŐılaŐtırılarak ayrıntılı olarak analiz edilmiştir.

Bu analizlerde;

04-78/1115-282

- 560 - Çözüm ortaklarından Datateknik ve Elkotek'in çözüm ortaklığı öncesinde de modem satışının bulunduğu, ancak çözüm ortaklığına geçişle birlikte satışlarında önemli bir artışın gerçekleşmediği, çözüm ortaklığına geçiş olan Haziran-Temmuz 2004 tarihinde yaşanan artışların Türk Telekom'un yeni ADSL kapasitesini bu dönemde hizmete açmasından kaynaklandığı,
- Bu tarihten sonra çözüm ortaklarının satışlarında istikrarlı bir artışın görülmediği ve belli dönemlerde düşüşün yaşandığı,
- Çözüm ortaklığı ertesinde ve çözüm ortaklığı boyunca fiyatların istikrarlı seyrettiği, fiyatlarda önemli artışların olmadığı hatta düşüş trendi yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır.

570 Bu analizlere ek olarak, çözüm ortaklarının satışları, şikayetçi firmalardan biri olan Oluşum Bilgisayar'ın ithal ettiği Zoom marka modem satışları ile karşılaştırılmış, hiç bir çözüm ortağının bu markanın satışlarına ulaşamadığı, çözüm ortaklarının satış trendleri ile Zoom'un satış trendinin (sadece kısa bir dönem hariç) paralellik gösterdiği, dolayısıyla çözüm ortaklığı sisteminin Zoom marka modemlerin satışında önemli etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, mevcut abonelerin abonelik işlemlerinin önemli kısmının Türk Telekom'un kendisi tarafından gerçekleştirildiği ve çözüm ortaklarının da hat satılan abonelerin ancak %20'sine modem satabildikleri göz önüne alındığında, çözüm ortaklığı sisteminin ADSL modem pazarındaki etkisinin sınırlı olacağı belirlenmiştir. Dolayısıyla uygulamada da çözüm ortaklarının, diğer modem satıcılarını, abonelerin bu satıcıların modemlerini kurmalarını engellemek yoluyla dışladıkları ve modem fiyatlarını artırdıkları yönündeki iddialar gerçeği yansıtmamaktadır.

- 580 Bunlara ek olarak, çözüm ortağı sayısının artması yönündeki gelişmeler ve zamanla diğer internet servis sağlayıcılarının da geniş band internet erişim pazarındaki faaliyetlerini artıracakları dikkate alındığında, çözüm ortaklığı sisteminin modem pazarındaki etkisi daha da azalacaktır.

590 Çözüm ortaklarının, modemi dışarıdan sağlayan firmalara kendi ürünlerine uyguladıkları fiyatlardan daha fazla kurulum ücreti talep etmelerinin, servis verecek bayi elemanlarının farklı marka modemlerin kurulumu için eğitim almamalarından kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Bu fiyat uygulamasının, çözüm ortakları dışında, başta modemi satan şirketler olmak üzere, dışarıdan kurulum ve servis hizmeti almanın da mümkün olması nedeniyle, ADSL modem pazarında rekabeti bozucu bir husus olarak değerlendirilmemiştir.

600 Yukarıda yer alan temel iddialara ek olarak şikayet dilekçelerinde yer alan iki hususun da değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu hususlardan biri Türk Telekom'un internet sitesinde tavsiye modem listesi yayımlamasıdır. Türk Telekom, santrallerindeki ekipmanla en iyi çalışan ve sorun çıkarmayan modem çeşitlerinin bir listesini resmi internet sitesinde yayımlamaktadır. Söz konusu listede kırk (40)'a yakın markanın çok sayıda modem çeşidi yer almaktadır. Tavsiye nitelikli olması, bir başka ifadeyle, abonelere modem seçiminde zorlama yapılmaması ve piyasada satılan belli başlı markaları içermesi nedeniyle, tavsiye nitelikli bir liste yayımlanması 4054 sayılı Kanun anlamında ihlal oluşturmamaktadır.

Önaraştırma kapsamında değerlendirilmesi gereken diğer bir husus ise çözüm ortaklarının kendi belirledikleri ya da ithal ettikleri ürünler dışındaki ürünlerin bayileri tarafından satılmasının engellenmesidir. Çözüm ortaklarının temelde bilişim ürünleri, özelde de modem dağıtıcısı olarak bir dağıtım sistemi kurdukları, bu dağıtım sisteminde de kendi ürünleri dışındaki ürünlerin dağıtılmamasını şart koşmalarının dağıtım sistemlerinin özünde bir uygulama olduğu görülmektedir. Bu çerçevede, çözüm ortaklarının, bayilerinin rakip modemleri satmalarını engellemeleri 4054 sayılı Kanun anlamında bir rekabet ihlali olmayacaktır.

K. SONUÇ

- 610 Türk Telekomünikasyon A.Ş. ile ADSL internet erişimi için son kullanıcıya kurulum ve destek hizmeti vermek üzere çözüm ortağı olarak anlaşılan Elkotek Veri İletişim Sistemleri Tic. A.Ş., Datateknik Bilgisayar Sistemleri Tic. San. A.Ş. ve Sentim Telekomünikasyon Hizmetleri A.Ş.'nin son kullanıcıların, çözüm ortaklarının sattıkları modem haricindeki modemleri kurmalarını engelledikleri ve modem fiyatlarını artırdıkları iddialarına yönelik olarak soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetlerin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.